

Základná škola, Moskovská 2, Banská Bystrica

Vnútná smernica 2/2018

**Program prevencie a riešenia šikanovania, násilia,
drogových závislostí
a sociálno-patologických javov žiakov v škole**

Vnútoraná smernica 2/2018

Program prevencie a riešenia šikanovania, násilia, drogových závislostí a sociálno-patologických javov žiakov v škole

je v súlade so **Smernicou č. 36/2018 k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov
v školách a školských zariadeniach**

Čl. 1

Úvodné ustanovenia

Táto smernica sa vydáva za účelom prevencie a riešenia šikanovania, kiberšikanovania, násilia, drogových závislostí a sociálno-patologických javov žiakov v škole. Smernica upravuje základné znaky, formy a prejavy sociálno-patologických javov, možnosti ich prevencie a postup v prípade podozrenia, či zistenia výskytu uvedeného správania v škole.

Čl. 2

Pôsobnosť

Tento pokyn sa vzťahuje na činnosť

A / školy

B / školského klubu detí

Čl. 3

Charakteristika pojmov

Šikanovaním rozumieme akékoľvek správanie žiaka alebo žiakov, ktorého zámerom je ublíženie inému žiakovi alebo žiakom, prípadne ich ohrozenie alebo zastrašovanie. Ide o cielené a opakované použitie násilia voči takému žiakovi alebo skupine žiakov, ktorí sa z najrôznejších dôvodov nevedia alebo nemôžu brániť. Šikanovanie sa prejavuje v rôznych podobách, ktoré môžu mať následky na psychickom a fyzickom zdraví.

Kyberšikanovím rozumieme priamu formu šikanovania, pri ktorej ide o zneužitie informačno-komunikačných technológií (najmä telefónu, tabletu, internetu a sociálnych sietí) na úmyselné ohrozenie, ublíženie, zastrašovanie, ale aj o zneužitie informačno-komunikačných technológií na neškodný humor, zábavu smerujúcu k ohrozeniu, ublíženiu alebo zastrašovaniu pričom sa často vyskytuje v spojení s inými formami šikanovania.

Drogová prevencia sa definuje ako iniciatívy, aktivity a stratégie určené na to, aby sa predchádzalo zneužívaniu návykových látok, oddialil sa prvý kontakt s nimi, aby sa zamedzilo negatívnym dôsledkom spojeným so zneužívaním legálnych a nelegálnych drog. Školská prevencia obsahuje všetky vyššie uvedené aspekty, obmedzuje sa ale na školské prostredie. Zahrňuje prevenciu zneužívania drog a pravidiel a predpisov týkajúce sa drog, pomoc pri vyhľadávaní a poskytovaní starostlivosti pre ohrozených žiakov v odborných poradenských zariadeniach a službách a akékoľvek ďalšie aktivity a stratégie týkajúce sa zneužívania drog v škole.

Pod pojmom **primárna prevencia** rozumieme stratégie a aktivity určené na predchádzanie prvému užitiu drogy, k vlastnému začiatku užívaniu drogy.

Sekundárna prevencia zahŕňa programy, stratégie a aktivity zamerané na prevenciu vlastného zneužívania drog, včasnú identifikáciu a liečbu užívateľov drog s cieľom zabrániť vzniku závislosti na drogách (deti, ktoré už prvý kontakt, experimenty majú za „sebou“).

Čl. 4

Podstatné znaky šikanovania

- a) úmysel bezprostredne smerujúci k fyzickému alebo psychickému ublíženiu druhému,
- b) agresia jedného žiaka alebo skupiny žiakov,
- c) opakované útoky,
- d) nevyrovnaný pomer síl medzi agresorom a obeťou.

Čl. 5

Prejavy šikanovania

- 1. **slovná agresia:** nadávky, posmievanie, urážky, vyhrážanie, výsmech, nevhodné vtipkovanie a zosmiešňovanie obete,
- 2. **fyzická agresia:** strkanie, facky, kopance, bitie, navádzanie iných na bitku, vyhrážanie sa, škrtenie, ťahanie za vlasy, pichanie kružidlom či ceruzkou,
- 3. **iná agresia:** poškodzovanie alebo skrývanie vecí obete, trhanie, ničenie pomôcok, či oblečenia, počarbanie zošita, učebnice, úloh, privlastňovanie si vecí obete,
- 4. **psychické manipulovanie a týranie:** zadávanie nezmyselných príkazov, nútenie k posluhovaniu a k noseniu rôznych vecí – desiata, cigarety, peniaze, šminky...
- 5. **nepriame prejavy:** žiak je počas prestávok často osamotený, nemá kamarátov, zdržuje sa v blízkosti učiteľov, prichádza neskoro na vyučovanie, vždy chodí všade posledný alebo zostáva sám v triede, pri skupinových športoch býva často volený do skupiny medzi poslednými, ak má prehovoriť pred triedou je neistý, pôsobí smutne, nešťastne, stiesnene až depresívne, zhoršuje sa niekedy náhle jeho školský prospech, jeho veci sú poškodené, znečistené, prípadne rozhádzané, máva znečistený odev, odreniny, modriny, škrabance, ktoré nedokáže uspokojivo vysvetliť

Čl.6

Vývoj šikanovania

- 1. **stupeň:** šikanovanie sa začína „nevinným“ odstavovaním obete z nejakej činnosti, ktoré sa prejavuje prevažne psychickými formami násillia – ignorovaním, prehliadaním obete, vylúčením zo skupiny, neustálymi miernymi nadávkami, posmievaním, ohováraním a intrigovaním, braním desiatej alebo iných vecí. Ak sa obeť nedokáže brániť, nikomu to nepovie a nikto v triede sa ho nezastane, vzniká riziko druhého štádia.
- 2. **stupeň:** postupne (niekedy ako výsledok skúškového stresu, neistoty, nahromadenej agresie alebo nudy agresorov) sa začína objavovať a stupňovať fyzická agresia – občasné, ale opakované strkanie, potkýnanie, natáhovanie oblečenia, ťahanie za vlasy, podtrhávajúce stoličky, odstrkovanie, bitky, facky vyhladnutej obete. Ak to učiteľ ani rodič neodhalí alebo to podceňuje, obeť sa (pod vplyvom strachu) nedokáže brániť, ostatní v triede mu nepomôžu, šikanovanie sa zosilňuje a prechádza do ďalšej fázy.
- 3. **stupeň:** v triede sa vytvorí jadro – k hlavnému agresorovi sa pridávajú ďalší, utvorí sa skupinka dvoch alebo troch šikanovateľov, ktorí už postupujú systematicky a cieľavedome s cieľom upevňovať svoju moc a vplyv nielen na vybranú obeť, ale aj na ostatných spolužiakov. Ak ani v tejto etape nedôjde k odhaleniu a riešeniu šikanovania v škole alebo na podnet rodiča vzniká ďalší stupeň – už rozvinutého šikanovania.
- 4. **stupeň:** k agresívnej skupinke sa pridávajú ďalší a zvyšok triedy začína obeť z rôznych

dôvodov ignorovať a úplne vylučovať zo svojej spoločnosti, dokonca sa aj zúčastňovať na šikanovaní. Šikanovanie sa v „nakazenej“ triede v podstate akceptuje ako normálne správanie (nepísaný zákon), začína sa šíriť po celej škole a nadobúdať každodenný charakter.

5. stupeň: všetci rešpektujú normy „šikanovania“, agresori strácajú posledné zvyšky zábran, šikanovanie u nich môže nadobudnúť charakter závislosti a v škole „malej epidémie“, ktorej riešenie si vyžaduje veľa energie, pomoc odborníkov a navyše negatívne ovplyvní aj povesť školy.

Čl. 7

Prejavy kyberšikanovania

1. sociálna, či psychická prevaha agresora
2. anonymita agresora
3. využitie informačno-komunikačných technológií
4. šírenie, či zverejnenie materiálu, v ktorom obeť vystupuje na internete
5. sprístupnenie materiálu veľkému množstvu osôb
6. útoky agresora z rôznych miest
7. rôzne časové trvanie útokov
8. obeť o útoku dlhší čas nemusí vedieť
9. problematická identifikácia, prípadne nemožnosť agresora identifikovať
10. zverejnené informácie, fotografie a audiozáznamy a videozáznamy môže byť náročné odstrániť z internetu

Čl. 8

Zodpovednosť školy

- snažiť sa vytvoriť prostredie obmedzujúce vznik šikanovania,
- systematicky využívať všetky dostupné, odborné a overené formy prevencie,
- vhodnými prostriedkami zabrániť jeho trvaniu,
- vytvárať pozitívnu klímu v triede, v celej škole - budovať kladné medziľudské vzťahy, zodpovednosť za správanie, uvedomovanie si dôsledkov správania,
- podporovať zdravie, zdravý životný štýl,
- vytvárať školu bez drog, alkoholu a tabaku - vytvárať postoje a schopnosti odmietat' tieto látky,
- v rámci primárnej prevencie informovať žiakov (primerane veku) o návykových látkach, ich účinkoch a rizikách,
- realizovať osobnostný a sociálny rozvoj, rozvoj sociálnych komunikatívnych zručností,
- komunikácia so žiakmi, medzi žiakmi a pedagógmi, spôsob vyjadrovania, oslošovania,
- zapájanie rodičov do diania v škole, informovať ich o dianí v škole,
- vhodné využívanie voľného času – ponúknuť krúžkovú činnosť prostredníctvom – SCVČ - Relaxáčik.

1. Škola zodpovedá za žiakov v čase školského vyučovania, činnosti ŠKD a školských akcií v súlade so školským zákonom, Dohovorom o právach dieťaťa a podľa pracovného poriadku školy.
2. Za povinnosť uvedenú v predchádzajúcom bode sú zodpovední všetci pedagogickí zamestnanci školy, ktorí:
 - a) realizujú vyučovací proces,

- b) realizujú výchovnú činnosť v ŠKD
- c) vykonávajú počas prestávok pedagogický dozor na chodbách,
- d) vykonávajú pedagogický dozor počas školských akcií rôzneho druhu (školské výlety, kurzy, exkurzie, kultúrne podujatia, športové podujatia a ďalšie školské akcie),
- e) vykonávajú pedagogický dozor počas záujmových krúžkov.

3. Škola zodpovedá aj za škodu, ktorú v čase vyučovania, resp. v dobe vykonávania tzv. prechodného dohľadu spôsobí žiak, pokiaľ ten, kto je povinný vykonávať dohľad nepreukáže, že náležitý dohľad nezanedbal (§ 422 Občianskeho zákonníka).

4. Šikanovanie, resp. jeho náznaky, **nesmie** byť zamestnancami školy v **žiadnej miere akceptované**. Pedagogický zamestnanec musí šikanovanie medzi žiakmi **bez meškania riešiť** a každej jeho obeť poskytnúť okamžitú pomoc. Je povinný ihneď túto skutočnosť oznámiť triednemu učiteľovi agresora a obeť, výchovnému poradcovi, prípadne vedeniu školy.

Čl. 9

Účastníci prevencie šikanovania

1. **vedenie školy** – dohliada na realizáciu celoškolskej stratégie proti šikanovaniu,
2. **výchovná poradkyňa** – koordinuje preventívne pôsobenie, eviduje potenciálnych agresorov a obeť, spolupracuje s triednymi učiteľmi, koordinátorom prevencie a CPPPaP,
3. **koordinátor prevencie** – pomáha zmierňovať možné príčiny agresie, sprostredkúva kontakty s poradenskými inštitúciami,
4. **triedny učiteľ** – buduje triedny kolektív na báze vzájomnej dôvery medzi ním, žiakmi a rodičmi,
5. **ostatní vyučujúci** – aktívne sa podieľajú na nesúhlasnom postoji voči prejavom šikanovania,
6. **vychovávateľky ŠKD** – sledujú správanie detí v čase po vyučovaní a spolupracujú s triednym učiteľom a zákonným zástupcom dieťaťa,
7. **vedúci záujmových útvarov** – vid' vychovávateľky,
8. **žiaci** – sledujú správanie v rámci triednych kolektívov a sú oboznámení so spôsobmi boja proti šikanovaniu,
9. **rodičia** – sledujú správanie svojich detí a spolupracujú s učiteľmi,
10. **všetci zainteresovaní** – spolupracujú s poradnými organmi – políciou, centrom pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie, prípadne centrom pedagogicko-psychologickej poradne (ďalej len „CPPPaP“, „CPPP“, úradom sociálnych vecí a práce (ďalej „USVaP“).

Čl. 10

Priestupková a trestnoprávna zodpovednosť

1. Šikanovanie žiakov môže v určitých prípadoch naplňať skutkovú podstatu priestupkov v zmysle zákona č. 372/1990 Z. z. o priestupkoch v znení neskorších predpisov. Ide predovšetkým o priestupky:

- a) proti občianskemu spolunažívaniu,
- b) proti majetku.

Zodpovedným za priestupky je ten, kto v čase spáchania priestupku dovŕšil pätnásť **rok svojho veku**. Ak v čase spáchania priestupku dovŕšil pätnásť rok a neprekročil osemnásť rok svojho veku, zaraďuje sa do kategórie „**mladistvých**“.

2. Šikanovanie žiakov môže v určitých prípadoch naplňať aj skutkovú podstatu trestných činov v zmysle zákona č. 300/2005 Z. z. - Trestný zákon. Ide najmä o trestný čin:

- a) ublíženia na zdraví
- b) obmedzovania osobnej slobody
- c) lúpeže
- d) vydierania
- e) hrubého nátlaku
- f) nátlaku
- g) porušovania domovej slobody
- h) sexuálneho násillia
- i) sexuálneho zneužívania
- j) krádeže
- k) neoprávneného užívania cudzej veci
- l) poškodzovania cudzej veci
- m) nebezpečného vyhrážania
- n) nebezpečného prenasledovania
- o) výroby detskej pornografie
- p) rozširovania detskej pornografie
- q) prechovávanlia detskej pornografie a účasť na detskom pornografickom predstavení
- r) ohovárania

3. Páchateľom trestného činu je ten, kto trestný čin spáchal sám. Za spolupáchateľstvo trestného činu sa považuje, ak bol trestný čin spáchaný spoločným konaním dvoch alebo viacerých osôb.

4. Trestne zodpovedný je ten, kto v čase spáchania činu dovŕšil **štrnásly rok svojho veku**. Skutočnosť, že žiak nie je trestnoprávne zodpovedný z dôvodu nízkeho veku **nie je prekážkou** na podanie žaloby vo veci náhrady škody, ktorú žiak spôsobil na majetku alebo vo veci náhrady ujmy, ktorú žiak spôsobil na zdraví. **Zákonný zástupca a žiak zodpovedajú za škodu spoločne a nerozdielne.**

5. Pedagogický zamestnanec školy, ktorý sa dozvie o prípade šikanovania a **neprijme v tomto smere žiadne opatrenie**, môže byť stíhaný najmä za:

- a) neprekazenie trestného činu
- b) neoznámenie trestného činu
- c) ublíženia na zdraví.

Čl. 11

Postup v prípade zistenia šikanovania

V prípade, že sa v priestoroch budovy počas školského vyučovania a na školských akciách uvedených v čl. 7 bod 2, písm. c) zistí prípad šikanovania, je každý pedagogický i nepedagogický zamestnanec povinný postupovať nasledovne:

1. Zamestnanec, ktorý zistí šikanovanie, **informuje o tejto skutočnosti triedneho učiteľa agresora a obeť** (predtým si zistí meno a priezvisko žiakov a triedu, ktorú navštevujú), výchovného poradcu a člena vedenia školy.

2. Ak žiak svojim správaním a agresivitou ohrozuje bezpečnosť a zdravie ostatných žiakov, vyučujúcich, alebo narúša výchovu a vzdelávanie tak, že znemožňuje pokračovanie vo vyučovaní,

riadiateľka školy môže umiestniť žiaka do samostatnej miestnosti za prítomnosti pedagogického zamestnanca. Riadiateľka školy bezodkladne privolá zákonného zástupcu, zdravotnú pomoc alebo Policajný zbor. Toto opatrenie slúži na upokojenie žiaka a bude o ňom vyhotovený písomný záznam.

3. Triedni učitelia si na vyšetrenie prizvú daných žiakov, zamestnanca školy, ktorý skutočnosť oznámil a výchovného poradcu (pri zachovaní dôvernosti).

O danom vyšetrení **spíšu zápis**, pričom tento odovzdajú v jednom vyhotovení:

- a) zákonnému zástupcovi obete a agresora,
- b) výchovnému poradcovi (oboznámia s ním aj vedenie školy),
- c) jeden exemplár vložia do osobného spisu žiaka.

V zápise popíšu skutočnosť, vyjadrenia agresora a obete a navrhnu opatrenia na riešenie.

4. Triedni učitelia agresora a obete v spolupráci s výchovným poradcom **si pozvú na pohovor rodičov, resp. zákonných zástupcov týchto žiakov**. Aj o tomto stretnutí spíšu zápis (pri zachovaní dôvernosti). K pohovoru prizvú aj člena vedenia školy.

5. Po písomnom uzavretí celého prípadu, zvážení návrhov na opatrenia, vyjadrení agresora a obete, rodičov, resp. zákonných zástupcov týchto žiakov **riadiateľka školy rozhodne o ďalšom postupe** v súlade so školským poriadkom školy, pracovným poriadkom školy, resp. zákonom č. 300/2005 Z. z. - Trestný zákon a zákonom č. 372/1990 Z. z. – Zákon SR o priestupkoch.

6. Nakoľko šikanovanie je závažným negatívnym spoločenským javom, celý prípad vyšetrenia šikanovania sa bude realizovať **pri zachovaní dôvernosti až do vyriešenia daného prípadu**. Týmto postupom nie je dotknutá informačná povinnosť školy.

7. V prípade, že tento negatívny jav zistí žiak školy, je povinný okamžite o tejto skutočnosti informovať svojho triedneho učiteľa, výchovného poradcu, v ich neprítomnosti člena vedenia školy.

Postup pri podozrení zo zneužívania návykových látok

Tabakové výrobky - konzumácia v škole

- 1. odobratie a zaistenie výrobku,
- 2. spísanie záznamu s vyjadrením žiaka,
- 3. oznámenie rodičom - komunikácia s nimi,
- 4. výchovné opatrenie v súlade so školským poriadkom,
- 5. oboznámenie ostatných pedagógov, žiakov v kolektíve.

Alkohol - konzumácia v škole

- 1. odobratie a zaistenie výrobku,
- 2. pri ohrození zdravia, života škola zabezpečí potrebnú pomoc a volá lekársku pomoc,
- 3. ak nehrozí akútne nebezpečenstvo, spísanie záznamu s vyjadrením žiaka,
- 4. vyzvanie zákonného zástupcu a ten si žiaka vyzdvihne,
- 5. komunikácia s rodičom.
- 6. výchovné opatrenie v súlade so školským poriadkom
- 7. oboznámenie ostatných pedagógov, žiakov v kolektíve,
- 8. kontaktovať odbor sociálnych vecí príslušného úradu pri opakovaní sa situácie a v závažných prípadoch.

Alkohol - nález v škole

1. odobratie a zaistenie výrobku,
2. okamžite informovať vedenie školy,
3. spísanie záznamu s vyjadrením žiaka, ak bol nájdený u neho oznámenie rodičom, komunikácia s nimi,
4. výchovné opatrenie v súlade so školským poriadkom
5. oboznámenie ostatných pedagógov, žiakov v kolektíve.

Omamné a psychotropné látky - konzumácia v škole

1. odobratie a zaistenie výrobku,
2. pri ohrození zdravia, života škola zabezpečí potrebnú pomoc a volá lekársku pomoc,
3. ak nehrozí akútne nebezpečenstvo, spísanie záznamu s vyjadrením žiaka,
4. vyzhľadanie zákonného zástupcu a ten si žiaka vyzdvihne,
5. komunikácia s rodičom,
6. výchovné opatrenie v súlade so školským poriadkom,
7. oboznámenie ostatných pedagógov, žiakov v kolektíve,
8. odbor sociálnych vecí príslušného úradu pri opakovaní sa situácie a v závažných prípadoch - oznamovacia povinnosť orgánom sociálno-právnej ochrany dieťaťa, PZ.

Omamné a psychotropné látky – distribúcia

1. pri podozrení na distribúciu musí škola vždy informovať PZ SR

Omamné a psychotropné látky - nález

1. odobratie a zaistenie látky,
2. netestujeme chemické zloženie,
3. spísanie záznamu,
4. ak bola látka nájdená u žiaka, ten sa k tomu písomne vyjadrí,
5. za prítomnosti svedka je látka vložená do obálky, zapíše sa dátum, čas a miesto nálezu, obálka sa zapečatí (prelepiť s pečiatkou školy) a uschová sa,
6. škola vyzhľadanie PZ SR, tá látku identifikuje a zaistí.

Čl. 12

Činnosť v rámci preventívnych opatrení

1. Základným preventívnym opatrením školy je osvojiť si základný princíp „**Sme škola, kde sa šikanovanie netoleruje v žiadnych podobách!**“

T : do 15. septembra v školskom roku

Z : triedni učitelia

2. S podstatou, formami a nebezpečnými dôsledkami šikanovania ako antisociálneho správania jednotlivcov i skupín sa oboznámi všetci žiaci, zamestnanci školy a rodičovská verejnosť. Pre žiakov, pedagogických zamestnancov i rodičov je potrebné vedieť, že tieto formy správania nie sú neškodným humorom a zábavou. Musia sa oboznámiť predovšetkým s negatívnymi dôsledkami šikanovania, a to tak pre jeho obeť, ako i pre agresorov. Za zvlášť nebezpečné je potrebné považovať tendenciu podceňovať počiatkové prejavy šikanovania.

T : priebežne

Z: škol. špeciál. ped., výchovný poradca

3. Počas všetkých vyučovacích hodín, počas činnosti v školskom klube detí, počas mimoškolských aktivít, záujmovej činnosti učiť žiakov prijímať všeobecné hodnoty spoločnosti, identifikovať sa s nimi a konať v ich duchu v každodennom živote.

T : trvale

Z: všetci zamestnanci

4. Riaditeľka školy umožní ďalšie vzdelávanie v tomto smere podľa akreditovaných programov výchovnému poradcovi, koordinátorovi prevencie, školskému špeciálnemu pedagógovi a ďalším pedagogickým zamestnancom.

T : trvale

Z : riaditeľka školy

5. Škola priebežne informuje zákonných zástupcov alebo osoby alebo zariadenie, ktorým je dieťa zverené do starostlivosti o preventívnych činnostiach školy.

T: priebežne

Z: všetci

6. Koordinátor prevencie alebo zodpovední vyučujúci vopred preveria inštitúciu, organizáciu alebo zariadenie poskytujúce preventívne programy a aktivity s cieľom predísť nežiadúcemu vplyvu neodbornej činnosti, školdivému vplyvu kultov, siekt alebo extrémistických organizácií.

T: priebežne

Z: všetci

7. V rámci účinnej prevencie šikanovania je dôležité najmä:

a) vytvárať pozitívnu klímu v triede, v celej škole - budovať kladné medziľudské vzťahy, zodpovednosť za správanie, uvedomovanie si dôsledkov správania

b) v úzkej spolupráci medzi žiakmi, zamestnancami školy, rodičmi oznamovať aj zárodky šikanovania (pri zachovaní dôvernosti takýchto oznámení)

- dozorkonajúcemu pedagógovi,
- vyučujúcemu,
- triednemu učiteľovi,
- vychovávateľovi,
- výchovnému poradcovi,
- školskému špeciálnemu pedagógovi,
- vedeniu školy

T : trvale

Z : v texte

c) viesť písomné záznamy o riešení konkrétnych prípadov šikanovania

T : trvale

Z : v texte

d) v súlade s pracovným poriadkom, školským poriadkom vykonávať zvýšený dozor cez prestávky, pred začiatkom vyučovania, po jeho skončení i v čase mimo vyučovania žiakov, a to najmä v priestoroch, kde k šikanovaniu už došlo alebo by k nemu mohlo dochádzať

T : trvale

Z : v texte

e) v pracovnom poriadku a školskom poriadku určiť pravidlá správania a sankcie za ich porušenie.

T: začiatok školského roka

Z: RŠ

f) oboznámiť pedagogických zamestnancov so systémom školy pre oznamovanie a vyšetrovanie šikanovania

T : 1-krát ročne

Z : koordinátor prevencie

g) informovať pedagogických zamestnancov, žiakov, aj rodičov o tom, čo robiť v prípade, keď sa dozvedia o šikanovaní (umiestniť na prístupné miesto kontakty a telefónne číslo na inštitúcie, ktoré sa problematikou šikanovania zaoberajú)

T : september

Z: koordinátor prevencie, triedni učitelia

h) spolupracovať s odborníkmi z CPPPaP, CPPP, ÚSVaP a s políciou

T : v prípade potreby

Z : vedenie školy

- i) zabezpečiť zverejnenie kontaktných údajov inštitúcií, ktoré sa prevenciou a riešením šikanovania zaoberajú.

T: priebežne

Z: koordinátor prevencie

Navrhované opatrenia školy v rámci prevencie sociálno-patologických javov (SPJ)

- a) zvyšovanie odbornej úrovne pedagógov v oblasti prevencie SPJ,
- b) pravidelné oboznamovanie žiakov so školským poriadkom,
- c) dodržiavanie pravidiel - výklad, kontrola zo strany pedagógov, ale aj žiakov,
- d) pri porušovaní pravidiel - postihnutie vinníka,
- e) zvyšovanie spolupráce medzi triednym učiteľom a triedou, triednym učiteľom a rodičmi,
- f) využívať stále viac akcie „žiaci pre žiakov“ – napr. peer programy
- g) podpora zdravotnej, osobnostnej a sociálnej výchovy,
- h) systematická preventívna činnosť (napr. prednášky, besedy, predstavenia), podpora zdravého životného štýlu,
- i) využívať preventívne programy: napr. „Cesta k emocionálnej zrelosti“, „Nenič svoje múdre telo“, „Ako poznám sám seba“, „Zober loptu a nie drogy“.

Čl. 13

Metódy riešenia šikanovania

1. Pre vyšetrovanie šikanovania sa využije nasledovná stratégia:

- a) zaistenie ochrany obetiam,
- b) rozhovor so žiakmi, ktorí na šikanovanie upozornili, rozhovor s obeťou, s agresormi najlepšie v čase, keď agresor nie je ešte dohodnutý na spoločnej výpovedi s obeťou alebo svedkami,
- c) nájdenie vhodných svedkov, individuálne, prípadne konfrontačné rozhovory so svedkami (nikdy nekonfrontovať obeť a agresorov),
- d) kontaktovanie rodičov alebo zákonných zástupcov,
- e) zákonným zástupcom agresora aj obeť odporučiť psychologické poradenstvo,
- f) kontaktovanie špecializovaných inštitúcií - CPPP, UPSVaR alebo políciu, kontakt zabezpečuje výchovný poradca, prípadne vedenie školy,
- g) v spolupráci s CPPP, UPSVaR odporučiť dobrovoľný diagnostický pobyt v diagnostickom centre alebo liečebno-výchovnom sanatóriu,
- h) využitie anonymnej dotazníkovej metódy,
- i) uchovať dôkazy pri podozrení na kyberšikanovanie v spolupráci s koordinátorom informatizácie,
- j) viesť písomné záznamy o riešení prípadu šikanovania,
- k) pri rozhovoroch zabezpečiť najmenej dvoch pedagogických zamestnancov, príp. odborných zamestnancov,
- l) ohlásiť príslušný útvarom Policajného zboru podozrenie na spáchanie priestupku alebo trestného činu.

Čl. 14

Opatrenia na riešenie situácie

1. **Opatrenia pre obeť**

- a) individuálna práca s obeťou,
- b) zvážiť možnosť odporučiť rodičom obeť vyhľadať individuálnu odbornú starostlivosť, napr. CPPP, UPSVaR,
- c) zorganizovať skupinový intervenčný program školy v spolupráci s CPPP,
- d) zvýšiť informovanosť a poradenstvo pre rodičov obetí.

2. Opatrenia voči agresorom

- e) individuálna práca s agresorom,
- f) odporúčenie rodičom agresorov vyhľadať odbornú starostlivosť, napr. CPPPaP, CPPP,
- g) zorganizovať skupinový program v spolupráci s CPPPaP,
- h) uloženie výchovných opatrení – pokarhanie triednym učiteľom pokarhanie riaditeľom školy, zníženie známky zo správania,
- i) zvýšiť informovanosť a poradenstvo pre rodičov žiakov.

3. Opatrenia v mimoriadnych prípadoch

- j) odporučiť rodičom umiestniť žiaka na dobrovoľný diagnostický pobyt, prípadne do liečebno-výchovného sanatória alebo reedukačného centra,
- k) oznámiť prípad príslušnému orgánu sociálno-právnej ochrany detí a sociálnej kurately podozrenie zo šikanovania alebo trestného činu, skutočnosti ohrozujúce obeť, agresora alebo svedkov a opatrenia, ktoré škola prijala,
- l) oznámiť príslušnému útvaru Policajného zboru SR podozrenie, že žiak sa dopustil šikanovania alebo trestného činu

2. Riaditeľka školy poveruje prácou v Komisii k prevencii a riešeniu šikanovania v škole zamestnancov:

Výchovný poradca – predseda

Koordinátor prevencie - člen

Zástupkyňa riaditeľky školy - člen

Školský špeciálny pedagóg – člen

Čl. 15

Spolupráca školy s rodičmi žiakov

Pri podozrení na šikanovanie žiaka je potrebná spolupráca vedenia školy, koordinátora prevencie, prípadne výchovného poradcu a ďalších pedagogických zamestnancov tak s rodinou obete, ako aj s rodinou agresora. Nedá sa však predpokladať, že rodičia budú vždy hodnotiť situáciu objektívne, preto sa odporúča upozorniť ich na to, aby si všímali možné príznaky šikanovania a ponúknuť im pomoc. Pri pohovore s rodičmi majú dbať pedagogickí zamestnanci na taktný prístup a najmä na zachovanie dôvernosti informácií.

1. Pri podozrení na šikanovanie žiaka sú koordinátor prevencie, výchovný poradca, **ale hlavne triedni učitelia povinní upozorniť rodičov žiakov:**
 - a) aby si všímali možné príznaky šikanovania, násilia a nežiaducich sociálno-patologických javov
 - b) súčasne im ponúknuť pomoc.

Táto povinnosť platí tak pre rodinu obete ako aj pre rodinu agresora.

2. Pri pohovore s rodičmi sú učitelia povinní dbať na taktný prístup a najmä zachovanie dôvernosti informácií.
3. Žiacky parlament so svojim koordinátorom zabezpečí, aby participoval na riešení negatívnych účinkov správania žiakov v škole.
4. Spoluprácu pri danej problematike so špecializovanými inštitúciami za školu zabezpečuje výchovný poradca, koordinátor prevencie a vedenie školy.
5. Pri podozrení, že šikanovanie naplnilo skutkovú podstatu priestupku alebo trestného činu, je riaditeľka školy povinná oznámiť túto skutočnosť príslušnému útvaru PZ SR.

6. Riaditeľka školy je povinná bez zbytočného odkladu oznámiť orgánu sociálno-právnej ochrany skutočnosti, ktoré ohrozujú žiaka, alebo že žiak spáchal trestný čin, prípadne opakovane páchal priestupky.

Čl. 16

Všeobecné a záverečné ustanovenia

1. Táto smernica je v súlade s pravidlami správania a konania žiakov vrátane sankcií za ich porušenie zapracovanými v školskom poriadku školy.
2. Výchovný poradca ako aj koordinátor prevencie zapracujú ustanovenia tejto smernice do svojich plánov práce.
3. S touto smernicou budú oboznámení všetci zamestnanci základnej školy, čo potvrdia svojím podpisom na prezenčnej listine priloženej ku smernici.
4. S touto smernicou sú povinní oboznámiť žiakov školy všetci triedni učitelia a túto skutočnosť zapísať v triednej knihe v časti „poznámky“ ako obsah triednickej hodiny.
5. Vedenie školy zabezpečí vzdelávanie v oblasti prevencie šikanovania najmä triednych učiteľov, koordinátora prevencie a výchovného poradcu.
6. S touto smernicou oboznámia rodičov, resp. zákonných zástupcov žiaka na rodičovských združeniach jednotlivých tried.
7. Táto smernica bude zverejnená na informačnej tabuli školy (pre žiakov), v zborovni školy (pre pedagogických a nepedagogických zamestnancov školy a triednych učiteľov) ako aj na webovej stránke školy.
8. Vnútna smernica 2/2018 nadobúda účinnosť dňom 10. 10.2018 a platí na dobu neurčitú a ruší vnútornú smernicu zo dňa 01.05.2013

.....
Mgr. Marta Melicherová
riaditeľka školy

Obsah

Vnútoraná smernica - Program prevencie a riešenia šikanovania, násilia, drogových závislostí a sociálno-patologických javov žiakov v škole

Čl. 1 Úvodné ustanovenia	2
Čl. 2 Pôsobnosť	2
Čl. 3 Charakteristika pojmov	2
Čl. 4 Podstatné znaky šikanovania	3
Čl. 5 Prejavy šikanovania	3
Čl. 6 Vývoj šikanovania	3
Čl. 7 Prejavy kyberšikanovania	4
Čl. 8 Zodpovednosť školy	4
Čl. 9 Účastníci prevencie šikanovania.....	5
Čl. 10 Priestupková a trestnoprávna zodpovednosť	5
Čl. 11 Postup v prípade zistenia šikanovania	6
Čl. 12 Činnosť v rámci preventívnych opatrení	8
Čl. 13 Metódy riešenia šikanovania	10
Čl. 14 Opatrenia na riešenie situácie	10
Čl. 15 Spolupráca školy s rodičmi žiaka	11
Čl. 16 Všeobecné a záverečné ustanovenia.....	12
Obsah	13